

Grankulla stads svar på begäran om utlåtande (stadsfullmäktige godkänt 21.9.2020 § 35)

Frågor om reformens målsättningar

1. Kan man genom propositionen minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik? Om inte, hur borde förslaget ändras i det avseendet?

I propositionen ingår åtgärder för att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik. Målsättningen är i sig god och riktad åt rätt håll, men medlen och möjligheterna till reglering som erbjuds stöttar inte i tillräcklig mån förverkligandet av åtgärderna och kan inom vissa områden lämna öppet för en ökning av hälso- och välfärdsskillnaderna.

Minskning av hälso- och välfärdsskillnaderna förutsätter också i fortsättningen hälsofrämjande verksamhet inom kommunerna och strukturer som stödjer förverkligandet, samt den yrkeskunskap som finns inom social- och hälsovården som överförs till vårdlandskapen. Det är viktigt att ansvarsfördelningen mellan vårdlandskapet och kommunerna, samt strukturerna som stöttar samarbetet och incitamenten för kommunerna att fortsätta med sin hälsofrämjande verksamhet definieras tydligare än vad som nu är fallet i propositionen.

Vårdlandskapens styrmedel för finansieringen och produktionen av tjänster bör stötta och möjliggöra bästa möjliga tillgång till tjänster och integration. Ett av de centrala målen i reformen, integrationen mellan primärvården, den specialiserade sjukvården och socialtjänsterna, kan göra det möjligt att minska hälsoskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper, men bara om integrationen lyckas. Detta förutsätter dock bl.a. kompatibla klient- och patientdatasystem och en lagreform så att tillgången till information och möjligheterna att utnyttja den förbättras jämfört med nuläget. Finansieringsmodellen i propositionen och behovskriterierna som föreslås för bruket av finansiering ger upphov till avsevärda nedskärningar i tjänsterna i Västra Nyland jämfört med nuläget och hotar att försämra bl.a. tillgången på service, vilket i sin tur kan öka hälso- och välfärdsskillnaderna.

Med tanke på en jämlik tillgång till tjänster bör tillgången till tjänster på finska och svenska beaktas även inom områden med en liten språkminoritet. Grankulla stad ser det som en bra lösning att propositionen omfattar inrättandet av en nationalspråksnämnd.

2. Kan man genom propositionen utveckla tillgången till, enhetligheten och effekten av räddningsväsendets tjänster på nationell, regional och lokal nivå? Säkerställer propositionen synergifördelarna mellan räddningsväsendets räddningsverksamhet och social- och hälsovårdens akutsjukvård? Om inte, hur borde förslaget utvecklas?

Utan tilläggsfinansiering kommer den föreslagna ändringen att försvaga räddningsväsendets tjänster, eftersom styrmekanismen i fortsättningen blir mer tungrodd än den nuvarande.

En eventuell överföring av räddningsväsendet till vårdlandskapen påverkar tillgången till tjänster, jämställdheten och genomslaget avsevärt mindre än inom social- och hälsovården. Räddningsväsendets tjänster produceras redan i nuläget inom helheter som motsvarar storleken på de planerade vårdlandskapen.

Om propositionen kvarstår i sin nuvarande formulering är det viktigt att säkerställa att vårdlandskapet, i praktiken räddningsväsendet, med stöd av hälso- och sjukvårdslagen och andra bestämmelser även i fortsättningen kan producera akutsjukvård i Nyland. Vi föreslår som ändring att "räddningsväsendet i området" i 39 § i hälso- och sjukvårdslagen ersätts med "vårdlandskapet" genom en lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen eller att motsvarande ändring införs på något annat sätt.

3. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i propositionen? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i propositionen?

Ur demokratisynpunkt är modellen med fem områden i Nyland att föredra framom en modell med hela Nyland som ett enda område, men påverkansmöjligheterna för en liten kommun och dess invånare försämras kännbart jämfört med nuläget. Den tredelade förvaltningsmodellen är svårfattlig för invånarna. I vårdlandskapen förflyttas serviceproducenten längre bort från invånarna och klienterna. Bestämmelserna om rösträtt räcker inte för att korrigera detta.

Reformen medför en risk för att helheten blir administrativt tungrodd och att invånarna upplever vårdlandskapen som avlägsna. Särskilt med tanke på de grundläggande rättigheterna är det viktigt att rigid lagstiftning och en tredelad förvaltningsstruktur (staten, vårdlandskapet och kommunen) inte blir ett hinder för invånarnas delaktighet och möjligheter att påverka, eller för invånarfokuserad utveckling och tjänster.

De möjligheter till delaktighet och inflytande som kommuninvånarna erbjuds är till en del de samma som kommunerna i nuläget tillämpar med stöd av kommunallagen, vilket kan stödja att de omsätts i praktiken också inom vårdlandskapen.

Frågor om vårdlandskapslagen

4. Utgör vårdlandskapslagen en ändamålsenlig allmän lag för ordnandet av förvaltningen och ekonomin i de kommande vårdlandskapen?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Lagen motsvarar innehållsligt sett till största delen kommunallagen, och ger således en god grund för att ordna förvaltningen. De största hoten mot självstyret ansluter till den starka statliga styrningen som tar sig uttryck både som direkt styrning och ingår i finansieringsmodellen.

Reformen har beretts utan tillräckliga diskussioner med kommunerna och det har varit svårt att bilda sig en helhetsuppfattning om den. Det är fortfarande i praktiken omöjligt att bilda sig en helhetsuppfattning, särskilt om reformens finansieringsmodell eller dess ekonomiska konsekvenser.

5. I 6 § i vårdlandskapslagen föreskrivs om landskapets möjlighet att sköta om uppgifterna som stöder de lagstadgade uppgifterna på sitt område samt bedriva affärsverksamhet med låg risk som stöder genomförandet av dess lagstadgade uppgifter. Stöder den föreslagna bestämmelsen förverkligandet av landskapets självstyre?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Begränsningen passar ihop med vårdlandskapets uppgifter.

6. I kapitel 5 i vårdlandskapslagen regleras invånarnas rätt till inflytande i vårdlandskapet. Tryggas rätten till inflytande på ett tillräckligt sätt i propositionen?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

I propositionen (§ 29) ges invånarna möjligheter att delta och påverka och rätten till inflytande är ändamålsenligt formulerad. Initiativrätten för vårdlandskapets medlemmar är tydlig.

Vårdlandskapet ska ha ett ungdomsfullmäktige, ett äldreåd och ett råd för personer med funktionsnedsättning. Från varje kommunalt påverkansorgan väljs minst en representant till de här organen för påverkan. De föreslagna lagrummen motsvarar de som ingår i kommunallagen om kommuninvånarnas rättigheter i kommunen, med den skillnaden att påverkansorganen ska tas med utvecklandet av delaktighet och hörande inom landskapet.

Medlemmarna i nationalspråksnämnden ska vara personer som representerar språkminoriteten i vårdlandskapet. Uppgifterna har noga definierats och nationalspråksnämnden är inte bara ett påverkansorgan utan en nämnd, och därmed har den mer omfattande uppgifter än påverkansorganen.

Även om invånarna i små kommuner i praktiken får sämre möjligheter till påverkan än i nuläget så är den föreslagna modellen ett bättre alternativ än hela Nyland som ett enda område, om man ser på säkerställandet av kommuninvånarnas rätt till delaktighet och till demokratin. Vårdlandskapet kan upplevas som avlägset och utmaningen är att få invånarna att utnyttja sina möjligheter till delaktighet och vilja påverka inom vårdlandskapet.

7. I kapitel 8 i vårdlandskapslagen regleras samarbetet mellan vårdlandskapen. Är förslaget ändamålsenligt med tanke på vårdlandskapens verksamhet och samarbetet?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Kapitlet handlar om frivilligt samarbete mellan vårdlandskapen. Samarbetsformerna ska vara ett gemensamt organ, en gemensam tjänst, ett avtal om skötsel av myndighetsuppgifterna eller en vårdlandskapssammanslutning. Som begränsning nämns att organiseringsansvaret inte kan överföras på dem.

Vidare är det möjligt att grunda gemensamma sammanslutningar för vårdlandskapen, t.ex. stiftelser och aktiebolag. Propositionen ger breda möjligheter till frivilligt samarbete mellan vårdlandskapen och med beaktande av begränsningen är den i huvudsak ändamålsenlig. Vad gäller vårdlandskapssammanslutningar kan man särskilt tänka sig avtal om att producera stödtjänster, som kosthåll, IKT-tjänster, fastighets-, ekonomi- och personaltjänster.

8. Styrningen av vårdlandskapets ekonomi grundar sig särskilt på vårdlandskapslagen och lagen om vårdlandskapens finansiering. Styr vårdlandskapens finansieringsmodell och den finansiella styrningsmekanismen enligt vårdlandskapslagen vårdlandskapens ekonomiska skötsel på ett ändamålsenligt sätt?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Den största förändringen i och med vårdreformen ansluter till förändringarna i kommunernas finansieringsmodell. I anslutning till detta är det nödvändigt att granska kriterierna för och viktningarna inom finansieringen av vårdlandskapen och göra ändringar under den vidare beredningen.

Vidare bör den föreslagna utjämningsgränsen sänkas från det som föreslås. Utjämningsmekanismerna för kommunernas ekonomi som görs till följd av vårdreformen bör genomföras på något annat sätt än som ett led i statsandelssystemet som är avsett för kommunernas produktion av bastjänster. Även andelen som minskas av kommunernas samfundsskatteintäkter bör fastställas i euro och på en nivå som ligger ca 0,6 miljarder euro lägre än förslaget i propositionen.

Nedskärningar som riktar sig till vårdlandskapet Västra Nyland och grundar sig på finansieringskriterierna kan inte godkännas. Reformens ekonomiska konsekvenser för Grankulla stad och Nyland är ohållbara. Grankulla stad utsätts på två olika sätt för fullskaliga nedskärningar i finansieringen, både i anslutning till finansieringen av vårdlandskapen och till kommunernas finansieringsmodell. Reformen skär direkt och grundlöst ner stadens finansiering och ändrar

finansieringsstrukturen på ett sätt som är ohållbart för en stad i tillväxt. Ändringar i den ekonomiska balansen hos enskilda kommuner bör ersättas till fullt belopp, inte endast delvis.

9. I kapitel 3 i vårdlandskapslagen föreskrivs bland annat om vårdlandskapets upplåningsbemyndigande samt styrningen av investeringar på ett sätt som beaktar balansen i hela den offentliga ekonomin. Tryggar den föreslagna modellen för finansiering och styrning av investeringar genomförandet av nödvändiga investeringar på ett ändamålsenligt sätt?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Det är inte hållbart att lösgöra investeringarna från det övriga ekonomiska beslutsfattandet. Sättet att fastställa ett investeringstak passar inte tillväxtlandskap, särskilt inte i en situation där landskapets vårdkostnader utsätts för ett avsevärt tryck till anpassning vid övergången till en behovsbaserad finansieringsmodell.

Detta ger upphov till särskilda utmaningar i Västra Nyland. Investeringstak för områden med ökande invånarantal och dem med befolkningsminskning bör fastställas enligt separata kriterier.

10. Landskapslagens paragrafspecifika ändringsförslag. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

11. Övriga fritt formulerade observationer om landskapslagen.

Frågor om lagen om ordnande av social- och hälsovård

12. Utgör lagen om ordnande av social- och hälsovård en ändamålsenlig allmän lag för ordnandet av offentlig social- och hälsovård?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej**
- nej
- tar inte ställning

Då man bedömer den legislativa helheten i anslutning till ordnande av social- och hälsovård är det viktigt att den allmänna lagen täcker hela det område där speciallagstiftningen tillämpas. Det bör inte förekomma överlappningar i bestämmelserna inom speciallagstiftningen som försvårar tillämpningen av lagarna.

Reformer i systemet bör göras så att de tillför nya möjligheter att ordna social- och hälsovård och öppnar för lösningar som är regionalt innovativa, klientfokuserade och kostnadseffektiva. Detta förutsätter att vårdlandskapet har ett tillräckligt omfattande självstyre. Den starka statsstyrningen i propositionen stämmer inte överens med målet om att landskapet ska ha ett starkt ansvar för att ordna tjänsterna.

13. Tryggar bestämmelserna i lagen om ordnande av social- och hälsovård en jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänster?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej**
- nej
- tar inte ställning

Enligt 4 § i propositionen ska tjänsterna tillhandahållas jämlikt och nära kunderna i form av samordnade tjänstehelheter och med beaktande av befolkningens behov i vårdlandskapet. Målet för propositionen är således att förbättra tillgången på service och integrationen. Målet är bra och riktningen är den rätta, men medlen och styrningen som propositionen erbjuder tryggar och möjliggör inte på ett heltäckande sätt offentliga aktörers möjligheter att omsätta ansvaret för att ordna tjänster i praktiken. Vårdlandskapens styrmedel för finansieringen och produktionen av tjänster bör stötta och möjliggöra bästa möjliga tillgång till tjänster och integration. Propositionen som nu är på remiss kan rentav försämra tjänstearrangörernas möjligheter att säkra tillgången till tjänster.

En jämlik tillgång till tjänsterna stötts redan i nuläget av flerproducentmodellen som kommunerna tillämpar, användningen av inhyrd arbetskraft och e-tjänster. Inom flerproducentmodellen integreras kommunens egna tjänster till ett servicesystem med privata tjänster och tredje sektorns tjänster. Flerproducentmodellen är klientfokuserad och kostnadseffektiv, och fördelar dessutom risken mellan aktörerna, vilket också har kunnat konstateras i praktiken under undantagsförhållandena som orsakades av coronapandemin. Kommunerna har också goda erfarenheter av att använda inhyrd arbetskraft till exempel då efterfrågan på tjänster plötsligt och tillfälligt ökar eller för att kompensera för den egna personalens frånvaro, tidskrävande rekryteringar eller problem med tillgången på personal. Inhyrd arbetskraft utgör en viktig resurs både med tanke på att säkra tjänsterna och för att säkra att den egna personalen orkar. Den inhyrda arbetskraften är underordnad kommunens egen arbetsledning så den kan inte jämföras med köpta tjänster. Lagstiftningen bör också ge möjligheter att utnyttja e-tjänster för medborgarna på ett maximalt effektivt sätt, vilket i sin tur bidrar till jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänsterna.

Större servicehelheter inom vårdlandskapet stöder en jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänster och är befogade då en kostnadseffektiv verksamhet kräver dyra investeringar t.ex. för ett större område än vårdlandskapet. Samma mål främjas också av tjänsteproduktion inom större enheter, särskilt för att trygga tillgången till krävande vård, t.ex. ett samarbete mellan tvåspråkiga vårdlandskap kring tjänster för personer med funktionshinder.

Jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänsterna innebär också att tjänsterna erhålls på nationalspråken, vid behov med hjälp av tolk (inkl. talsvårigheter eller funktionsnedsättningar i sinnesfunktioner). Inrättandet av en nationalspråknämnd stödjer detta mål.

14. Tryggar de uppgifter som i lagförslaget fastställts för kommunen och landskapet genomförandet av målet att främja befolkningens välfärd och hälsa?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Det finns stora problem med planerna att flytta över elevvårdens psykolog- och kuratorstjänster till landskapen. Samma modell passar inte överallt i de regionala skillnaderna i Finland. Att anordna psykolog- och kuratorstjänster skall fortsättningsvis höra till kommunens uppgifter. Kommunerna bör ha rättigheten att anordna elev- och studerandevårdens psykolog- och kuratorstjänster tillsammans med andra kommuner, eller komma överens om att anordna dem tillsammans med landskapen.

Psykologerna och kuratorerna vid elev- och studerandevården måste finnas nära eleverna, studerandena och lärarna. Som nyckelpersoner inom det generella välbefinnandearbetet är de en viktig del av skolgemenskapen. Det generella elevvårdsarbetets betydelse och därmed kuratorernas och psykologernas roll som centrala aktörer i skolan har förstärkts i lagen om elev- och studerandevård, som togs i bruk 2014. Enligt lagen skall studerandevården verkställas i första hand som förebyggande generell studerandevård, som stöder hela skolgemenskapen. Studerandevården verkställs gemensamt och mångprofessionellt i skolan som helhet. (RP 67/2013 rd, s. 33, kapitel 3.1; <https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2013/20130067.pdf>).

I lagen om elev- och studerandevård lyfts det promotiva arbetets (som främjar välbefinnande och hälsa) betydelse upp vid sidan om det kurativa (som vårdar) och preventiva arbetet (som förebygger). Om man inte utför och satsar på det generella välbefinnandearbetet, som främjar välbefinnande och förebygger, kan man anta att kostnaderna i framtiden kommer att stiga. Det generella förebyggande elevvårdsarbetet är kostnadseffektivt och sparar på den individuella elevvårdens resurser. Det individuella och reparativa stödet är alltid dyrare och mer krävande.

Elevvårdens psykologer och kuratorer framställer och uppdaterar också skolans planer som stöder gemenskap, säkerhet och välbefinnande, såsom studerandevårdsplanen, planen mot mobbning och trakasseri, och jämställdhets- och jämlikhetsplanen. Samarbetet med vårdnadshavarna och delaktighetsarbetet är av central betydelse för dem som arbetar inom elevvården. Dessutom måste samarbetet med den övriga personalen i läroanstalten fungera felfritt. Arbetsledningen måste finnas där arbetet görs, där man känner till vardagen i skolorna och daghemmen, där man förstår vad det förebyggande generella elevvårdsarbetet innebär och vet vad behoven är i de olika enheterna.

Att möjliggöra inläring och att upprätthålla en fungerande lärmiljö och inlärningsgrupp är centralt för elevvårdsarbetet. En fungerande och välmående pedagogisk grupp är den bästa förutsättningen för inläring. Denna grupp skapas i läroanstalten tillsammans med personalen och eleverna. Det behövs starkt pedagogiskt kunnande och kännedom av utbildningsväsendet för att stöda det här arbetet och utveckla hela verksamheten och elevvården. Personalen måste känna läroanstalten och verksamhetskulturen för att kunna utveckla det generella välbefinnandet, samhörigheten och skolgemenskapen. Om den planerade förändringen skulle genomföras, finns det en risk att fokus för elevvården skulle förflyttas från det generella arbetet, som främjar välbefinnandet mot det individuella arbetet, som är närmare hälso- och sjukvården. Detta skulle

vara tvärt emot regeringens målsättning om att främja välbefinnande och lågtröskelservice, inom både elevvården och arbetet för mentalt välbefinnande, där barn och unga i varje fall håller till.

Tillgången till tjänsterna, beslutsfattandet, informationsflödet och kontakten mellan enheterna skulle troligtvis försämrats om elevvårdens psykologer och kuratorer skulle förflyttas till sote-landskapen. De uppgifter som elevvårdens psykologer och kuratorer sköter innefattar mycket annat än endast individuellt kundarbete, och detta välbefinnandearbete görs bäst som en del av en stark skolgemenskap. Både mellanledningen och den högsta ledningen måste känna till sina läroanstalter, deras styrkor och svagheter. Detta skulle också försvåras av att elevvården leds från landskapsnivån. Det skulle bli oklart vem som leder elevvårdsarbetet och vem som ansvarar för att nivån är tillräcklig.

Enligt lagförslaget verkar det som att kommunerna och skolorna inte skulle delta i beslutsfattandet som gäller elevvården, men skulle fungera i den omgivning där elevvården verkställs som en del av skolarbetet, och även ansvara för elevernas välbefinnande och inläring. Man frågar sig huruvida kommunen och läroanstalten enligt lagförslaget endast ansvarar för de välmående eleverna, om elevvården blir en del av social- och hälsovården på landskapsnivå och lägger fokus vid individuell reparativ vård. Inläring och stödet för inläring är tätt sammanflätade med välbefinnandearbetet och detta samarbete behövs för att åstadkomma resultat på elevens villkor. Det behövs starkt social- och hälsovårdskunnande i kommunerna, inte minst för att försäkra fungerande mångprofessionellt samarbete. Det bästa sättet att hålla fast vid detta kunnande är att hålla kvar en del av social- och hälsovårdsarbetet, inklusive dess utveckling och ledning, i kommunerna.

Landskapsmodellen skulle föra elev- och studerandevården längre bort från kommunerna, utbildningsväsendet och skolorna, vilket skulle skada det mångprofessionella samarbetet i kommunerna. Det finns inga garantier för att den samsamarbetsstruktur mellan landskapen, kommunerna, utbildningsväsendet och skolorna som lagförslaget kräver skulle vara tillräcklig för att garantera tjänsternas kvantitet och kvalitet, samt barnens och ungas tillgång till dessa tjänster och välbefinnandearbete i läroanstalterna där de studerar. Lagförslaget väcker också oro om hur elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet betryggas och förstärks.

Det är oklart hur de svenskspråkiga elevvårdstjänsterna skall tryggas i landskapsmodellen. Svenskspråkiga barn och unga har samma rättighet till mångsidig och högklassig elevvård på sitt eget modersmål som de finskspråkiga. Man kan anta, att de svenskspråkiga tjänsterna skulle lida i kommuner med en större andel svenskspråkiga än i det motsvarande landskapet. Den svenskspråkiga kommunikationen och fortbildningen skulle också lida i många kommuner då de svenska elevvårdsteamerna skulle minska eller till och med försvinna. I tvåspråkiga landskap borde man satsa lika mycket på kommunikation och samsamarbetsstrukturer på både finska och svenska, men detta har visat sig vara svårt att nå i praktiken.

Elevvårdspersonalen har en central roll i att besvara de nya krav som orsakats av coronaviruset. Därför har man satsat mycket på att utveckla elevvården, och kommer att fortsätta satsa på det. För detta arbete är det mycket viktigt med en fungerande generell elevvårdsgrupp. Den kommande förlängningen av läroplikten kommer också att öka läroanstaltens och kommunernas behov av att stödja välbefinnandet och erbjuda lågtröskeltjänster och skyddsnet i skolorna. Att riva upp den nuvarande strukturen för elevvården riskerar att göra detta svårare. I en tid då skillnaderna i inläring och välbefinnande växer, skall man inte genomföra strukturförändringar som antagligen kommer att försvaga barns och ungas tillgång till tjänster och deras rätt att ta del av dessa tjänster i en välmående skolgemenskap.

Samtidigt måste man konstatera att det mångprofessionella samarbetet mellan bildningssektorn och social- och hälsovården är enklare att genomföra i modellen med fem regioner än modellen

med en gemensam tjänstearrangör, eftersom femregionsmodellen gör det lättare att beakta lokala omständigheter. Detta samarbete inkluderar elev- och studerandevården. Oberoende av hur strukturen ser ut i fortsättningen, är det viktigt att kuratorerna, skolhälsovårdarna och psykologerna är en del av den generella elevvården och erbjuder närtjänster i skolorna. Om elevvården som helhet skulle flyttas över till landskapet, måste man försäkra sig om att servicenivån inte sjunker tydligt i de kommuner där man har sett till att det förebyggande arbetet har haft goda resurser. Man måste också se till att alla samarbetsstrukturer mellan bildnings- och social- och hälsovårdstjänsterna, inklusive elevvården, utvecklas märkbart.

15. Tryggar bestämmelsen i 8 § att ansvaret för ordnande av social- och hälsovård genomförs på ett tillräckligt och ändamålsenligt sätt?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej**
- nej
- tar inte ställning

Enligt propositionen är målet att stärka vårdlandskapens ansvar för ordnandet av social- och hälsovården och skyldighet att säkra tillgången till vård- och räddningstjänster under alla omständigheter. Tjänsterna ska primärt ordnas som offentliga tjänster, som kompletteras av den privata och tredje sektorn. Allmänt kan man konstatera att den som ordnar social- och hälsovårdstjänster ska ha möjlighet att utnyttja olika sätt att ordna tjänsterna så att ansvaret för ordna tjänster kan uppfyllas på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

I 8 § 2 mom. i propositionen konstateras att landskapet ska se till att tillgången till social- och hälsovårdstjänster motsvarar invånarnas behov under alla omständigheter.

I propositionen ingår dock ingen närmare definition av vad en tillräcklig nivå innebär för vårdlandskapets egen serviceproduktion och köpta tjänster, eller av vårdlandskapets skyldighet att se till att tillgången till social- och hälsovårdstjänster motsvarar invånarnas behov under alla omständigheter.

Den föreslagna bestämmelsen kan leda till att vårdlandskapen blir tvungna att upprätthålla en beredskap med överkapacitet och att själv ordna verksamhet som med större kostnadseffektivitet och driftsäkerhet kan köpas av en utomstående serviceproducent, t.ex. en aktör inom tredje sektorn. Paragrafen beaktar heller inte riskhantering som kunde skötas t.ex. med hjälp av samarbetsmodeller för privat och offentlig verksamhet eller genom att decentralisera anskaffningarna.

16. Är bestämmelsen i 12 § om upphandling av köptjänster och bestämmelsen i 12 a § om användning av hyrd arbetskraft ändamålsenlig och genomförbar i praktiken?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Förslaget till bestämmelse i paragraf 12 går ut på att vårdlandskapet kan producera social- och hälsovårdstjänster som tillhandahålls för kunderna genom att skaffa tjänsterna av privata tjänsteproducenter på grundval av avtal om detta är nödvändigt för att ordna lagstadgade, jämlika tjänster och sköta vårdlandskapets uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

17. Är kraven enligt 13 § med avseende på privata tjänsteproducenter motiverade?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

18. Är bestämmelsen i 16 § om privat tjänsteproducent som underleverantör ändamålsenlig och genomförbar i praktiken?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

19. Är bestämmelsen i 33–36 § om vårdlandskapens samarbetsområde och samarbetsavtal ändamålsenlig i sin helhet?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

20. Tryggar bestämmelsen i 37 § tvåspråkiga vårdlandskaps samarbete med avseende på tillgången till svenskspråkiga tjänster?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Samarbetet säkrar tillgången till service också för tjänster som inte i nuläget fungerar alls eller bara delvis. Det är dock viktigt att tjänsterna ska finnas att tillgå nära klienten och att ansvaret för tjänsterna finns hos vårdlandskapet. Eftersom en del av de svenskspråkiga tjänsterna ordnas inom detta samarbete är det av största vikt att enhetliga servicestigar uppkommer även för de svenskspråkiga klienterna.

21. Är bestämmelsen i 49 § om beredskapscenter ändamålsenlig och motiverad?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

22. Vilket vårdlandskap borde föreskrivas som ansvarig för att trygga utvecklingen av svenskspråkiga tjänster (31 §) i hela landet?

Vårdlandskapet Västra Nyland.

23. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om ordnande av social- och hälsovård. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

24. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Frågor om lagen om ordnande av räddningsväsendet

25. I 8 § i lagen föreslås bestämmelser om de riksomfattande målsättningarna för ordnandet av räddningsväsendet. I bestämmelsen listas det som måste definieras i de riksomfattande strategiska målsättningarna. Listan är inte fullständig. Är punkterna som listas i bestämmelsen motiverade?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

26. Vad borde tilläggas/avlägsnas?

Med tanke på den riksomfattande beredskapen och tillgången på utbildad personal bör här tilläggas möjligheten att ordna decentraliserad utbildning inom räddningsbranschen inom olika regioner med beaktande av deras särdrag. Särskilt planerna på att lägga ner utbildningen inom huvudstadsregionen bör strykas. Detta är särskilt viktigt med tanke på huvudstadsregionens särdrag och antalet krävande objekt som inte har motsvarigheter på andra håll i landet (t.ex. internationella flygfält och hamnar, metron, tät bebyggelse, osv.). Utbildning där dessa specialobjekt ingår i praktiken ger de bästa utgångspunkterna för att omsätta beredskap i praktiken.

Andra tillägg:

Utveckling av kompatibla datasystem för att undvika avbrott och missförstånd.

Direkt bestämning av larmens faktiska position inom samarbetet mellan nödcentralerna.

Stärkt synergi mellan räddningsväsendet och den prehospitala akutvården.

27. I 13 § i lagen föreslås bestämmelser om vårdlandskapets uppföljnings- och utvärderingsskyldighet. I 16 § i lagen föreslås dessutom bestämmelser om räddningsväsendets egenkontroll i vårdlandskapet. Är förslaget om uppföljnings-, utvärderings- och egenkontrollshelheten i vårdlandskapen ändamålsenlig?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

28. I paragraf 5 i lagen om ordnande av räddningsväsendet föreskrivs sammanslagning av uppgifter till större helheter om det är nödvändigt för att trygga tillgången till, enhetligheten eller kvaliteten på tjänsterna eller med avseende på uppgifternas komplexitet eller höga kostnader som de medför. Är de sammanslagna uppgifterna i bestämmelsen motiverade?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

29. Vilka specialresurser inom den internationella räddningsverksamheten (utrustning, sammansättningar) skulle vara ändamålsenliga att sammanslå för något landskap/några landskap att sköta?

30. Vilka åtgärder som krävs för att ge och ta emot internationellt bistånd (varningar, utrustning etc.) skulle vara ändamålsenliga att sammanslå till något landskap/några landskap och om ja, till vilket landskap/vilka landskap?

Det är ändamålsenligt att koncentrera de internationella resurserna i anslutning till Helsingfors stad samt Vanda-Kervo och Västra Nylands vårdlandskap. De internationella hamnarna och Helsingfors-Vanda flygplats ligger inom dessa områden. En motsvarande resurs lönar sig att placera även inom vårdlandskapet Lappland (skyldigheterna enligt Barents Rescue-avtalet).

Ansvar för att larma specialresurser och upprätthålla situationsbilden (nationell/internationell) bör ges till en gemensam situations- och ledningscentral för räddningsverken i vårdlandskapen i Nyland och Helsingfors stad.

31. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om ordnande av räddningsväsendet. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

12 §, Inrikesministeriets initiativ om beviljande av tilläggsfinansiering till ett vårdlandskap:

Utöver bestämmelsen om initiativ om beviljande av tilläggsfinansiering bör lagen om ordnande av räddningsväsendet också omfatta möjligheten att ge statliga ersättningar (statsunderstöd, 12 § i lagen om vårdlandskapens finansiering) för att upprätthålla beredskapen och sköta störningar, på samma sätt som i lagen om ordnande av social- och hälsovård. 12 § i lagen om vårdlandskapens finansiering ger tydligen möjlighet till detta, men grunderna för statsunderstöd bör beskrivas även i lagen om ordnande av räddningsväsendet.

32. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om ordnande av räddningsväsendet.

För att undvika överlappningar inom rapportering och uppföljning och med tanke på målet om centraliserad statlig styrning bör Regionförvaltningsverkets och inrikesministeriets roller granskas på nytt.

Frågor om lagen om införande av lag

33. Grunden för vårdlandskapens regionala indelning är en kommunbaserad landskapsindelning som föreskrivs i 5 § i lagen om införande av lag. Är den föreslagna regionala indelningen ändamålsenlig med avseende på ordnandet av social- och hälsovård och räddningsväsendet?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Den föreslagna lösningen kan understödjas både ur social- och hälsovårdens och räddningsväsendets synvinkel i Västra Nyland. Dock vore en kommunbaserad modell det bästa alternativet för både social- och hälsovården och räddningsväsendet.

34. Enligt 3 § i vårdlandskapsstrukturlagen utgör landskapsindelningen precis som nu även grunden för andra statliga regionala indelningar. Dessutom utgör landskapsindelningen grunden för indelningen av landskapsförbundens verksamhetsområden. Är den regionala indelningen som föreslås i 5 § ändamålsenlig med avseende på övrig regionförvaltning?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

35. I lagförslaget föreslås att Södra Savolax och Norra Savolax landskap ändras så att Enonkoski, Rantasalmi, Nyslott och Sulkava skulle överföras från Södra Savolax till Norra Savolax. Ändringen inverkar både på vårdlandskapet och på landskapsindelningen som utgör grunden för den statliga regionala indelningen. Till vilket landskap borde dessa kommuner höra och vilka effekter har alternativen på respondentens verksamhet:

- Till Södra Savolax landskap
- Till Norra Savolax landskap

36. I lagförslaget ansvarar fyra vårdlandskap (Östra Nylands vårdlandskap, Mellersta Nylands vårdlandskap, Västra Nylands vårdlandskap, Vanda-Kervos vårdlandskap) samt Helsingfors stad, som inte ingår i något vårdlandskap, för ordnandet av social- och hälsovården i Nylands landskapsområde. Med avseende på övriga regionala indelningar utgör Nylands nuvarande landskap en helhet. Är den föreslagna bestämmelsen ändamålsenlig med avseende på de regionala indelningarna?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Den föreslagna lösningen kan understödjas. Den beaktar områdets särdrag och storleksklass och är hållbar ur alla områdets kommuners synpunkt.

37. Tryggar sammansättningen av de tillfälliga organen och de lagstadgade uppgifterna verkställandet av reformen (7-8 §)?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Med beaktande av tidsschemat för verkställandet kan en lösning understödjas där kommunernas ledning bär ansvaret för att förverkliga reformen.

38. Enligt kapitel 4 i lagen om införande av lag överförs kommuners och vissa samkommuners lösa egendom, semesterlöneskuld och avtal som hänför sig till sjukvårdsdistriktens och specialomsorgsdistriktens samkommuners, social- och hälsovårdens samt räddningsväsendets uppgifter till vårdlandskapen. Kommunernas lokaler och fastigheter kvarstår i kommunernas ägo. Är lösningen med avseende på egendomsarrangemanget godtagbar?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Kommunernas egendom bör inte utan ersättning överföras till landskapet med beaktande på skyddet för kommunernas egendom.

Landskapen bör betala gängse hyra enligt s.k. marknadspris till kommunerna för de fastigheter landskapen får tillgång till.

Om egendom överförs utan ersättning kommer det att försämra nyckeltalen i både kommunens balansräkning och koncernbalansen, samt öka kostnaderna för främmande kapital.

Kommunerna bör ersättas för den lösa egendom som överförs enligt gängse värde. I detta hänseende kommer kommunernas ställning inte att vara jämlik om överföring görs enligt förslaget.

Överföring av lagstadgade samkommuners egendom utan ersättning kan inte godtas, eftersom den ökar de nyländska kommunernas ansvar för landskapens finansiering. Hyra borde betalas för samkommunernas egendom på samma sätt som för kommunernas fastigheter. Landskapet ska köpa eller betala hyra även för kommunernas lösa egendom.

Då hyran för lokalerna fastställs bör man beakta den verkliga kostnadsnivån i de olika landskapen, marknadspriset, samt kommunernas verkliga fastighetsutgifter. Hyra bör betalas för lokalerna, och hyran bör grunda sig på lokalernas marknadspris och marknadshyra. Kommunerna bör få rimlig avkastning på sitt bundna kapital med beaktande av byggnadernas verkliga värde med skuldandelar. Hyresavtalens längd bör stå i proportion till det bundna kapitalet för att undvika situationer där en tom fastighet med stort kapitalvärde blir på kommunens ansvar. Motsvarande kostnadstäckning bör tillämpas för lös egendom.

39. I kapitel 4 i lagen om införande av lag föreskrivs om kommunernas rättighet att få ersättning från staten för direkta kostnader som egendomsarrangemangen i samband med reformen orsakat samt för ersättningsförfaranden. Ersättningen riktar sig i första hand till kommunernas och samkommunernas kvarstående tillgångsposter, till exempel kostnader för lokaler som tagits ur bruk efter övergångsperioden. Är kompensationsbestämmelsen godtagbar?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Kompensationsbestämmelsen är inte tillräcklig. Kommunerna ska ha rätt till ersättning för all betydande egendom som överförs. Om egendom överförs utan ersättning kommer det att försämra nyckeltalen i både kommunens balansräkning och koncernbalansen, samt öka kostnaderna för främmande kapital.

Ersättningsgränsen (endast i den utsträckning det kalkylerade höjningsbehovet för kommunalskattesatsen överstiger 0,7 procentenheter) är alldeles för hög.

40. Enligt 17 § i lagen om införande av lag överförs personal som arbetar i kommunala organisationer som producerar tjänster inom social- och hälsovården och räddningsväsendet till landskapens tjänst i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse. Dessutom överförs personal, som huvudsakligen utför social- och hälsovårdsuppgifter i andra kommunala förvaltningstjänster eller stödtjänster, till landskapen. Har bestämmelserna om överföringen av personal föreskrivits på ett ändamålsenligt sätt med avseende på personalens ställning?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

41. Är bestämmelsen om utläggningsavtalens ogiltighet enligt 28 § motiverad och tryggar den parternas ställning tillräckligt?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Att omsätta bestämmelsen i praktiken är förknippat med utmaningar eftersom särskilt 8 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård har formulerats så den är öppen för tolkning, vilket sannolikt kan leda till meningsskiljaktigheter mellan anordnare av tjänster och tjänsteproducenter.

42. Tryggar förslagen om delningen av Kårkullas verksamhet kontinuiteten i dess verksamhet som vårdlandskapens verksamhet?

37 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård säkrar tillgången till svenskspråkiga tjänster bl.a. genom att förutsätta att de tvåspråkiga vårdlandskapen ska avtala om inbördes samarbete och arbetsfördelning vid genomförandet av social- och hälsovårdstjänster på svenska när det är oundgängligt eller nödvändigt med hänsyn till den kompetens som krävs för de svenskspråkiga tjänsterna eller för att säkerställa tillgången till tjänsterna eller tjänsternas kvalitet eller för att se till att kundernas språkliga rättigheter tillgodoses med beaktande av hur krävande eller ovanlig uppgiften är eller hur stora utgifter som den medför.

Expertstödet som nämns i 37 § 2 mom. och som de tvåspråkiga vårdlandskapen ska ge varandra vid tillhandahållandet av tjänsterna, inklusive experttjänster och utvecklingsstöd inom handikappvården samt boende-, dagcenter- och arbetscenterverksamhet, kan understödjas om det inte är ändamålsenligt att tillhandahålla tjänsterna inom alla tvåspråkiga vårdlandskap.

Kårkulla samkommun har verksamhet inom åtta vårdlandskap (Egentliga Finland, Västra Nyland, Mellersta- och Östra Nyland samt Österbotten, Mellersta, Södra och Norra Österbotten). Expert- och utvecklingscentret (EUC) vid Kårkulla samkommun svarar centraliserat för samkommunens specialtjänster, konsultation och utbildningar.

Enligt förslaget i 54 § i lagen om införande av lag övergår enheterna, personalen och fastigheterna i det vårdlandskaps ägo inom vars område de är belägna. På detta sätt ska svenskspråkiga personer med funktionshinder få tjänsterna som ingår i specialomsorger om utvecklingsstörda samt andra handikapptjänster som närservice, ordnade av det vårdlandskap de är bosatta i, och tjänsterna kan integreras med vårdlandskapets övriga vård- och handikapptjänster.

Målet för lagförslaget bör vara att säkra tjänsterna för kommuninvånarna. Propositionen bör främja båda språkgruppernas jämställdhet vad gäller tjänsterna. Detta förutsätter bl.a. att enspråkiga boendeenheter och verksamhetscenter verkar inom vårdlandskapen och ansvarar för att producera de svenska tjänsterna.

Expert- och utvecklingscentret EUC måste få fortsätta sin verksamhet som ett nätverk för professionella inom området och ansvara för de sakkunnigas fortbildning. Ansvar för den svenskspråkiga specialomsorgens koordinering och upprätthållandet av expertcentret måste ges till ett av de tvåspråkiga vårdlandskapen.

43. Enligt förslaget träder reformen i kraft år 2023. Kan reformen genomföras inom tidtabellen som föreslås i reformen?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej**
- nej
- tar inte ställning

Tidtabellen är inte realistisk med tanke på reformen som ska genomföras. Västra Nyland är ett av de vårdlandskap som ska bygga upp hela organisationens infrastruktur utan färdiga strukturer. Reformen medför en stor risk för att tiden som anvisats för genomförandet inte räcker till. Som exempel kommer vissa av IKT-upphandlingarna att vara tidskrävande processer (särskilt lösningar som ansluter till klient- och patientdatasystem) och de blir inte klara fram till 2023 enligt det nuvarande förslaget. Här bör man vara förberedd genom att göra upp ett längre tidsschema, godta eventuella avvikelser från tidsschemat och genom reserveringar för kostnaderna för genomförandet.

44. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om införande av lag. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

Det är problematiskt att lagen innehåller ett datum för överföring av ansvaret för ordnande av tjänster som inte har bundits till tidtabellen för lagens ikraftträdande. En tydlig beskrivning av förfarandet som ska tillämpas om ett enskilt vårdlandskap inte på grund av tekniska eller administrativa orsaker har beredskap till trygg överföring av ansvaret för ordnande av tjänster inom den planerade tidtabellen bör fastställas i lagen.

45. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om införande av lag.

Frågor om lagen om landskapens finansiering. Svaren på frågorna 46–53 med motiveringar vid sammanträdet

46. Staten finansierar huvudsakligen verksamheten i vårdlandskapen som grundas, dvs. ansvaret för finansieringen av social- och hälsovårdstjänsterna riktas till staten. Är lösningen ändamålsenlig med tanke på reformens målsättningar?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Om vårdlandskapen ska grundas så är det bättre att de finansieras ur statliga medel än med landskapsskatt. En landskapsskatt hotar att höja skattesatsen och skulle förutsätta en ny statsandel och/eller utjämningsmekanism för skatteintäkterna.

47. Statens finansieringsnivå för varje finansår grundar sig i princip på vårdlandskapets kalkylerade kostnader för föregående år. Nivån på den statliga finansieringen höjs årligen på grundval av den uppskattade ändringen av tjänstebehov (7 §), kostnadsnivån (prisernas) (8 §), ändringar i uppgifter (9 §) samt faktiska kostnader (10 §). Med avseende på förändringar i behovet av tjänster inkluderar propositionen en faktor som delvis dämpar den statliga finansieringens tillväxt så att 80 % av det uppskattade ändringsbehovet beaktas från och med tredje året (36 §). Dessutom har vårdlandskapet rätt till tilläggsfinansiering under förutsättning att kraven som avses i 11 § i lagen uppfylls. Har vårdlandskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar att klara av de lagstadgade uppgifterna?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Fördelningen av finansieringen mellan landskapen är ohållbar. Den största förändringen i och med vårdreformen ansluter till förändringarna i kommunernas finansieringsmodell. I anslutning till detta är det nödvändigt att granska kriterierna för och viktningarna inom finansieringen av vårdlandskapen och göra ändringar under den vidare beredningen. Det bör också vara möjligt att rätta till finansieringen om kriterierna visar sig leda till snedvridningar mellan landskapen. Behovskriterierna som föreslås för bruk inom finansiering av social- och hälsovården kommer att ge upphov till nedskärningar på 70 miljoner euro i tjänsterna i Västra Nyland jämfört med nuläget.

48. Är bestämningsfaktorerna (kapitel 3) för finansieringen av vårdlandskapens statliga finansiering av *social- och hälsovårdsuppgifterna* och deras viktkoefficienter motiverade?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

I bestämningsfaktorerna bör invånarantalet ges större vikt än nu, särskilt andelen av befolkningen som har främmande språk som modersmål. Finansieringskriterierna bör beakta tillväxtområdenas investeringsbehov. Finansieringsmodellen beaktar heller inte skillnaderna i produktionskostnader mellan landskapen. Produktionskostnaderna inom tätbefolkade och välbärgade områden är högre än inom det övriga Finland. Särskilt kostnaderna för verksamhetslokaler är landets högsta inom de tätbefolkade områdena.

49. Är bestämningsfaktorerna (kapitel 4) för finansieringen av vårdlandskapens statliga finansiering av *räddningsväsendets uppgifter* och dess viktkoefficienter motiverade?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

50. I finansieringen av vårdlandskapet beaktas skillnaden mellan finansieringen enligt de kalkylerade kostnaderna och de faktiska kostnaderna i vårdlandskapets kommuner som en övergångsutjämning så att ändringen begränsas gradvis årligen under 7 års tid. Den maximala förändringsbegränsningen är tillsvidare permanent +/- 150 euro per invånare från och med år 2029 (35 §).

a) Är övergångsperioden för landskapens finansiering för åren 2023–2029 tillräcklig?

- ja**
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

b) Är den tillsvidare permanenta maximala förändringsutjämningen godtagbar?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Det är väsentligt att det finns en maximal förändringsutjämning och den bör vara permanent. Det vore dock mer rättvist om den maximala förändringsutjämningen kunde vara lägre än +/- 150 euro per invånare. Den maximala förändringsutjämningen bör ligga mycket nära noll, och då kunde också övergångsperioden vara kortare.

51. Statens finansiering betalas månatligen till vårdlandskapen senast den första dagen i månaden. I januari och juni under finansåret betalas vardera månad 2/12 av hela årets finansiering och de övriga månaderna kvarvarande finansiering i jämnstora poster (25 §). Dessutom betalas hälften av betalningsposten för januaris finansiering år 2023 till vårdlandskapet den 1 december år 2022 (37 §). Är tidtabellen för betalningen av finansieringen ändamålsenlig med avseende på betalningsförmågan och förvaltningen av kassan?

- ja
- huvudsakligen ja**
- nej
- huvudsakligen nej

52. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om landskapens finansiering. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

53. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om landskapens finansiering.

I utlåtandet från kommunernas garanticentral ingår en bedömning av vårdlandskapens finansieringsproblem. I den fortsatta beredningen bör en tillräcklig finansiering och kostnadsnivå tryggas för vårdlandskapen.

Frågor om andra lagutkast

Lagstiftning om kommunernas finansiering

54. Är utjämningsystemet som föreslås för att lindra de betydande kommunspecifika förändringarna i samband med vårdreformen som presenteras i statsandelssystemet godtagbara och tillräckliga (lag om statsandel för kommunal basservice 29 och 30 §)?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Ändringen av systemet får inte försvaga enskilda kommuners ekonomi och staten bör dessutom bära ansvaret för systemförändringens ekonomiska konsekvenser i större utsträckning än det som föreslås. Den maximala förändringsutjämnningen enligt det nuvarande förslaget är för stor. Den maximala förändringsutjämnningen bör ligga mycket nära noll, och då kunde också övergångsperioden vara kortare.

Grankulla stads situation kommer genom omställningarna att bli ekonomiskt sett ohållbar. I nuläget utgörs inkomsterna huvudsakligen av skatteintäkter och sedan 2017 har Grankulla haft negativa statsandelar, dvs. staden betalar statsandelar till staten. Efter reformen kommer staden att förlora största delen av sina skatteinkomster och får i stället statsandelar, som dock inte ersätter alla de skatteinkomster staden går miste om. Eftersom de vårdutgifter som faller bort är tydligt lägre än skatteintäkterna som faller bort kommer stadens ekonomi att märkbart försvagas i och med förändringen.

Skatteinkomsterna, som är en jämn inkomst som staden har beslutanderätt om, och vars årliga variationer har varit begränsade, kommer att tydligt minska medan statsandelarna, som kommunen inte har något inflytande över, ändras avsevärt från ett år till nästa. Besluten om ändringar i statsandelarna fattas dessutom i allmänhet med så kort varsel att det är svårt att hinna anpassa kommunens verksamhet inom en så snabb tidtabell. Detta gör situationen allt mer oförutsägbar och leder till allvarliga problem i verksamhetsplaneringen.

Begränsningen av den ekonomiska förändringen i samband med överföringen av social- och hälsovården, som förblir ett permanent element i statsandelssystemet, bör höjas årligen enligt statsandelsindexet. Om begränsningen av den ekonomiska förändringen och utjämnningen under övergångsperioden bestäms enligt nivån år 2022 kommer det att medföra en bestående försämring särskilt av situationen för kommunerna i huvudstadsregionen, där coronapandemin gör att hälsovårdskostnaderna ökar snabbare än det s.k. standardvärdet samtidigt som skatteinkomsterna minskar. Vid fastställandet både av begränsningen av den ekonomiska förändringen och av utjämnningen under övergångsperioden bör man beakta coronapandemins konsekvenser.

55. Är statsandelskriterierna samt deras betydelse i allmänhet motiverade (lagen om statsandel för kommunal basservice, kapitel 2 samt utkast till statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice)?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

Statsandelssystemet finansierar inte stadens tillväxt utan utgör en ersättning för invånarnas servicebehov enligt två år gamla befolkningsuppgifter.

Om en förändring av systemet finansieras med nedskärningar av kommunal- och samfundsskatteprocenten så utjämnar det kommunernas inkomstbas för flera år framöver, och därför kan det föreslagna utjämningsavdraget på 10 procent på basis av skatteinkomsterna inte godkännas. Fastighetsskatten får inte tas med i fastställandet av en utjämning av statsandelarna som baserar sig på skatteinkomsterna.

Baspriset för bestämningsfaktorn främmande språk bör höjas, eftersom främmande språk utgör en källa till stora utgifter inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen.

56. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagstiftningen om kommunernas finansiering. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

Lagen om statsandel för kommunal basservice, kapitel 4, 25 § Utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna:

25 §, 5 mom.: skatteinkomster som beaktas vid beräkningen av kommunens kalkylerade skatteinkomst: vid beräkningen beaktas den kalkylerade kommunalskatt som avses i 3 a § i lagen om skatteredovisning (532/1998) och kommunens andel av samfundens inkomstskatt (samfundsskatt). Inte 50 procent av den kalkylerade fastighetsskatten.

28 § Minskning av statsandelen för kommunal basservice med det belopp av grundläggande utkomststöd som betalats till kommunen Minskningen av statsandelen för kommunal basservice bör strykas

29 § Inrättandet av vårdlandskap och begränsningen av de ekonomiska konsekvenserna av överföringen av organiseringsansvaret 2023 Kommunen bör få ökad statsandel om kommunens inkomster i och med att ansvaret för organiseringen av uppgifter överförs på vårdlandskapet minskar mer än kostnaderna för de uppgifter som överförs. Kommunen bör då få en ökning av statsandelen så att kommunen gottgörs till 100 procent av skillnaden mellan inkomsterna och kostnaderna.

Den minskning av statsandelarna som grundar sig på konkurrenskraftsavtalet bör strykas.

57. Övriga fritt formulerade observationer om lagstiftningen om kommunernas finansiering.

Många kommuner har gjort avsevärda investeringar i livskraft och tillväxt och återbetalningskalkylerna för dessa grundar sig bl.a. på prognoserna för kommunens skatteintäkter. En nedskärning av skatteinkomsterna 2022 försämrar på ett avgörande sätt kommunernas förmåga att återbetala de investeringar de redan har gjort och att företa nya investeringar. Anpassningen av driftsekonomi måste sedan fokusera på de verksamheter som kvarstår i kommunerna.

Skattelagstiftning

58. Anser ni att ändringarna i skattesystemet som föreslås för insamling av landskapens finansiering är godtagbara?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej**
- tar inte ställning

59. Paragrafspecifika ändringsförslag till skattelagstiftningen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

60. Fritt formulerade observationer om skattelagstiftningen.

Nedskärning av kommunal- och samfundsskatteprocenten försvagar avsevärt livskraften åtminstone i huvudstadsregionen. Staten förutsätter, bl.a. genom MBT-avtalet, att kommunerna i huvudstadsregionen bygger bostäder och infrastruktur. En ändring av skattesystemet, särskilt innan nyttan med de stora investeringarna realiserats, får tillväxten i området att avstanna. Staten bör med andra arrangemang delta i att betala för investeringarna.

Lagstiftning om landskapens och kommunernas personal

61. Tillämpningsområdet för lagstiftningen om kommunal personal föreslås ändras till att omfatta även landskapens personal. Intressebevakningen för arbetsgivare i landskapen sköts av Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT som stadgas i ny lag. Är de föreslagna bestämmelserna om personalens ställning och intressebevakningen för arbetsgivare ändamålsenliga?

- ja**
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Bestämmelserna om personalens ställning är tydliga och följer till största delen det etablerade innehållet inom kommunbranschen.

62. Är bestämmelserna om finansieringen av pensionerna ändamålsenliga?

- ja**
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Pensionsansvar för personal som överförs till landskapen får inte kvarstå hos kommunerna. Landskapen bör anlita Keva (Kommunernas pensionsförsäkring) som pensionsförsäkringsgivare. Pensionerna för den personal som överförs till landskapen bör tryggas så de motsvarar nuläget.

63. Fritt formulerade observationer om personalens ställning och/eller intressebevakningen för arbetsgivare samt pensionerna.

Nyland-lagen

64. Tryggar Nylands speciallag ett jämlikt ordnande av social- och hälsovården i förhållande till övriga landet?

- ja
- huvudsakligen ja**
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Lösningen är ändamålsenlig och beaktar Nylands särdrag.

65. Tryggar bestämmelserna om HUS lagstadgade uppgifter ordnandet av specialsjukvården samt universitetssjukhusets forsknings-, utvecklings- och undervisningsuppgifter (5 §)?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

66. Är bestämmelserna om fördelningen av organiseringsansvaret av hälsovården i Nyland ändamålsenlig (Nylands vårdlandskaps och Helsingfors stads primära organiseringsansvar, HUS lagstadgade uppgifter och HUS organiseringsavtal; 4, 5 och 10 §)?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

I Nyland håller det på att uppstå en lösning för primärvården och den specialiserade sjukvården som avviker från landet i övrigt. Också i Nyland bör integrationen av primärvården och den specialiserade sjukvården säkerställas. Strukturförändringarna i Nyland är enligt propositionen små, med undantag av anordnarens storlek och ett mindre antal aktörer. Som lösning föreslås ett avtal om anordnande av tjänster mellan vårdlandskapet och HUS.

67. Är bestämmelserna om åtskiljandet av Helsingfors stads ekonomi ändamålsenliga och tillräckliga för att trygga en jämlik verksamhet med avseende på övriga landet (kapitel 5)?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

68. Paragrafspecifika ändringsförslag till Nyland-lagen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

69. Fritt formulerade observationer om Nylands speciallag?

Lagar om den allmänna förvaltningen

70. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagarna om den allmänna förvaltningen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

71. Fritt formulerade observationer om lagstiftningen om den allmänna förvaltningen.

Frågor om vårdlandskapsstrukturlagen

72. I vårdlandskapsstrukturlagen föreskrivs om landskapsindelningen som även utgör grunden för vårdlandskapens områden. Dessutom föreskriver lagen om ändring av vårdlandskapen som även leder till ändring av motsvarande område i landskapsindelningen. Är kriterierna för förhållandet mellan de föreslagna vårdlandskapen och landskapsindelningen på grundval av dessa samt ändringsprocessen för indelningen tydliga och ändamålsenliga med beaktande av landskapsindelningens betydelse för övriga regionindelningar?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

73. Anser ni att de föreslagna förutsättningarna för ändringen av vårdlandskapen är ändamålsenliga med avseende på social- och hälsovården samt räddningsväsendet? (särskilt vårdlandskapsstrukturlagen 2, 5 och 10 §)

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning**

74. Paragrafspecifika ändringsförslag om vårdlandskapsstrukturlagen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

75. Övriga fritt formulerade observationer om vårdlandskapsstrukturlagen.

Styrningen av landskapen

76. Statens styrning i ordnandet av både social- och hälsovården och räddningsväsendet stärks. Är det här motiverat med avseende på reformens målsättningar?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej**
- nej
- tar inte ställning

I den föreslagna lagstiftningen betonas vikten av vårdlandskapets ansvar som anordnare och tydligheten. Den starka statsstyrningen stämmer inte överens med målet om att landskapet ska ha ett starkt ansvar för att ordna tjänsterna.

77. Ministerierna och landskapet för årliga förhandlingar där landskapets verksamhet och ekonomi granskas med avseende på faktiska uppgifter och prognoser. Dessutom förs separata styrningsförhandlingar varje år enligt samarbetsområde. Är målsättningen med förhandlingarna och ärendehelheten som ska behandlas ändamålsenlig?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Förhandlingarnas betydelse för styrningen förblir oklar. Förslaget till förhandlings-, utvärderings-, och uppföljningsmekanism är inte tydligt och leder till överlappningar.

78. Mellan landskapen och statsrådet planeras en aktiv styrning som grundar sig på interaktion mellan ministerierna och de organiseringsansvariga instanserna. Styrningen grundar sig på öppna åsikter och informationsutbyte samt en kontinuerlig utvärdering av arrangörernas verksamhet och ekonomi. Är styrningsmodellen motiverad med avseende på reformens målsättningar?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej
- nej
- tar inte ställning

Skillnaden mellan de årliga förhandlingarna (23 §) och aktiv styrning som grundar sig på interaktion – öppna åsikter och informationsutbyte samt en kontinuerlig utvärdering av verksamheten och ekonomin – samt avsikten och målsättningarna med dessa har inte beskrivits tydligt. En kontinuerlig utvärdering av anordnarnas verksamhet och öppen information bidrar dock till att höja kvaliteten och dämpa kostnadsökningen.

Reformens effekter

79. I bedömningen av effekterna har propositionens centrala effekter beskrivits. Till vilken del borde bedömningen av effekterna korrigeras, preciseras eller kompletteras?

Effekten på kommunernas ekonomi och särskilt på kommunernas ekonomi i tillväxtområdena har inte bedömts i tillräcklig utsträckning. Som exempel kan nämnas att effekten av försämrade nyckeltal på tillgången till finansiering och kostnaderna inte har bedömts. I motiveringarna bedöms inte risken

för att hela landets ekonomi försvagas som en konsekvens av att ekonomin försvagas i de städer som hittills haft stark tillväxt.

Definitionen på balans i den kommunala ekonomin som tillämpas i bedömningarna är felaktig. En felaktig bild uppkommer av ändringen i den ekonomiska balansen i stora städer och städer med tillväxt. På motsvarande sätt snedvrids också bedömningen av att granskningen sker på nivå av städerna, inte på koncernnivå.

De effekter som övergången till en tredelad förvaltning kommer att ha på ekonomin beaktas inte.

Kostnaderna för att anpassa kommunernas verksamhet har inte beaktats i rätt utsträckning (verksamhetslokaler och stödtjänster).

Bedömningen av effekterna på personalen verkar till största delen rätt realistiska; man anser att reformen eventuellt kan göra bristen på arbetskraft inom vissa områden ännu svårare.

Kostnaderna som uppkommer till följd av harmoniseringen av personalens löner bör beaktas. Inom Västra Nyland har det förekommit och förekommer fortfarande avsevärda rekryteringsproblem för vissa yrkeskategorier inom social- och hälsovården. Detta har kunnat leda till löneskillnader mellan de olika kommunerna och städerna. Harmoniseringen av lönerna kan ha avsevärda kostnadseffekter.

80. Har reformens ändringskostnader sakenligt identifierats och uppskattats?

- ja
- huvudsakligen ja
- huvudsakligen nej**
- nej
- tar inte ställning

I vårdlandskapet Västra Nyland riktas en större press på ändringskostnaderna eftersom landskapet ska grundas som en helt ny organisation utan färdiga förvaltningsstrukturer. I ett långtidsperspektiv ger det här möjlighet till effektiva lösningar, men kostnaderna för förändringsskedet blir högre.

Utöver de administrativa lösningarna kommer arbetet med att säkra att vårdens datasystem är kompatibla att utgöra en kännbar utgiftspost.

81. Förändringskostnaderna för IKT och informationsförvaltningen till följd av reformen bedöms konsekvensbedömningen i regeringens proposition på grundval av kostnadsberäkningarna som identifierats landskaps- och vårdberedningen för den föregående valperioden. Hurudana preciseringar och kompletteringar borde göras i de föreslagna bedömningarna?

82. Era åsikter om andra eventuella effekter i den föreslagna servicestrukturen med avseende på IKT och digitala frågor?

En enhetlig och klientfokuserad datasystemhelhet utgör en förutsättning för lyckad verksamhet inom vårdlandskapet. I utgångsläget finns det flera olika datasystem inom Västra Nyland och

kommunernas planer för de olika alternativen avviker avsevärt från varandra. Det här försvårar ledningen och orsakar fördröjningar i arbetet med att utveckla verksamheten på ett klientfokuserat och ekonomiskt ändamålsenligt sätt. Systemlösningen bör också säkra att informationen kan integreras med den specialiserade sjukvården.

Ett kompatibelt klient- och patientdatasystem inom vården i hela Nyland är nödvändigt med tanke på förvaltningen av de klientspecifika vårdhelheterna inom primärvården och den specialiserade sjukvården, samt med tanke på kunskapsledningen och kvalitets- och kostnadskontrollen.

Ett krav på ett kompatibelt klient- och patientdatasystem inom hela vårdlandskapet bör tas in i lagstiftningen. Undantagsbestämmelser som tillåter detta mål bör tas in i upphandlingslagen.

83. Hurudana effekter med avseende på social- och hälsovårdstjänsterna medför den preciserade bestämmelsen om organiseringsansvar och köptjänsterna för vårdlandskapen (till exempel med avseende på förändringar i servicestrukturen eller kostnader från tjänsteproduktionen):

- a) åren 2021-2022?
- b) åren 2023-2024?
- c) från och med år 2025?

84. En del av upphandlingsavtalen för social- och hälsovårdstjänsterna som överförs till vårdlandskapen kan vara ogiltiga enligt de nya bestämmelserna. Vårdlandskapet är skyldigt att ersätta investeringar till tjänsteproducenterna som på grund av de ogiltigförklarade avtalen är onyttiga. Vilka effekter har den lagstadgade ogiltighetsförklaringen för vårdlandskapen eller privata tjänsteproducenter?

- a) åren 2021-2022?
- b) åren 2023-2024?
- c) från och med år 2025?

85. a) Ska upphandlingsavtal som överförs till vårdlandskapen enligt er bedömning ogiltigförklaras med stöd av bestämmelsen om organiseringsansvar och köptjänster?

- ja
- nej

b) om ja, vilket är de ogiltigförklarade avtalens värde i euro?

Med utgångspunkt i den föreslagna lagstiftningen kan saken inte bedömas närmare.

c) hänför det sig enligt er bedömning investeringar som blir onyttiga för privata tjänsteproducenter i de ogiltigförklarade avtalen, vad utgörs dessa direkta onyttiga investeringar av och hur stora förluster är det fråga om?

Stöd för verkställande av reformen

86. Inom vilka områden bedömer ni att ni behöver riksomfattande stöd för det regionala genomförandet av reformen

- vårdintegration
- bedömningen av servicebehov
- förvaltning och ledning
- personalöverföringar
- ekonomi
- egendomsarrangemang
- informationsförvaltning och IKT
- kommunikation och delaktighet

annat, vad?

Statsstöd behövs för förändringens kostnader särskilt under åren 2021–2025.

Vårdreformen ska förena vårdorganisationerna i Västra Nyland. Förutsättningen för att det ska lyckas är att den nya aktören efter en rimlig övergångsperiod också har gemensamma datasystem med den specialiserade sjukvården. I Västra Nyland utgör klient- och patientdatasystemens tillstånd i utgångsläget en utmaning, eftersom kommunerna har sinsemellan olika grundlösningar för sina datasystem. Inom den nuvarande lagstiftningen kan ett gemensamt datasystem förverkligas först i ett långtidsperspektiv.

Vårdlandskapet bör påföras en lagstadgad skyldighet att införa ett gemensamt klient- och patientdatasystem. Vid behov bör de behövliga undantagsbestämmelserna tas in i upphandlingslagen.

Övriga frågor

87. Eventuella förslag på att ersätta begreppet "vårdlandskap" med ett annat begrepp.

88. Förslag på namn till ert vårdlandskap.

Vårdlandskapet Västra Nyland.

89. Övriga fritt formulerade observationer om regeringens propositionsutkast.

Grankulla stad anser det inte ändamålsenligt att övergå till en tredelad förvaltning i Finland. Vårt nuvarande kommunbaserade vårdssystem fungerar väl och är kostnadseffektivt i internationell jämförelse, och universitetssjukhusen och HUS fungerar bra i Finland. Om ansvaret för att ordna social- och hälsovård ska sammanföras i större helheter bör det ske under kontrollerade former, och problem bör åtgärdas genom att utveckla det nuvarande systemet, som bygger på kommunerna.

Reformens ekonomiska konsekvenser är ohållbara för Grankulla stad och äventyrar ett välfungerande samhälles möjligheter att klara sig som självständig kommun.

90. Övriga specificerade författningsändringsförslag.